

KOMIKSI

V I E N L Ī D Z Ī B A I

Rokasgrāmata

Redaktors:

Sandra Federici
Marta Meloni

Redaktoru komanda:

Pietro Pinto
Michela Bignami
Sara Goldoni

Grafikas dizaineri:

Giovanni Zati
Cosimo Zaccaria
Roberto Minato

Tulkotāji:

Catherine Haenlein (angļu valodā)
Alice Bercheux (franču valodā)
Felix Lintner (vācu valodā)
Ruth Ainhoa De Frutos García (spāņu valodā)

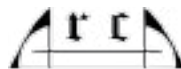
Iespiests:

Dardedze Hologrāfija, Rīga, Latvija
Nextera Art Group, Bukareste, Rumānija

Iespiests 2014. gada maijā

Vāka autori: Kamilo Kolao, fragments no komiksa "Mēs visi esam suņi", un Mari Ahokoiu, fragments no komiksa "Vai ir negodīgi izmantot stereotipus par savu valsti paša labumam?"

Projektu „ComiX4= Komiksi vienlīdzībai” vada Africa e Mediterraneo (Itālija) sadarbībā ar partnerorganizācijām NGO Mondo (Igaunija), The Workshop for Civic Initiatives Foundation (Bulgārija), ARCA (Rumānija) un biedrību Grafiskie stāsti (Latvija). Asociētais partneris: Hamelin Association (Itālija).

Organizē:**Sadarbībā ar:****Asociētie partneri:**

Projektu „ComiX4= komiksi vienlīdzībai” finansiāli atbalsta Eiropas Savienības Pamattiesību un pilsonības programma – Novembris 2012.
Šī publikācija ir sagatavota ar Eiropas Savienības Pamattiesību un Pilsonības programmas finansiālu atbalstu.
Par šīs publikācijas saturu ir atbildīga tikai Africa e Mediterraneo un tās partneri un nekādā veidā to nevar uzskatīt par visas Eiropas Komisijas viedokļu atspoguļojošu.

Rokasgrāmata ir sagatavota ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu.
Par rokasgrāmatas saturu atbild Africa e Mediterraneo un tās partneri.

Stereotipi

3. lpp

Migrācijas stāsti

13. lpp

Cīņa pret rasismu

23. lpp

Ievads

Projekts „The ComiX4 = Komiksi vienlīdzībai” balstās nepieciešamībā veicināt tādu Eiropas sabiedrības attīstību, kuras pamatos ir cieņa pret cilvēktiesībām. Tā mērķis ir mazināt diskriminējošu un ksenofobisku attieksmi un uzvedību Eiropā, pievēršot īpašu uzmanību diskriminācijai pret iebrucējiem. Tāpēc projektā tiek iesaistīti komiksu mākslinieki ar migrācijas izcelsmi un radīta vide domu apmaiņai starp jauniem cilvēkiem. Projektu „ComiX4= Komiksi vienlīdzībai” īsteno organizācija „Africa e Mediterraneo” (Itālija) sadarbībā ar NVO „Mondo” (Igaunija), „The Workshop for Civic Initiatives Foundation” (Bulgārija), „ARCA” (Rumānija) un biedrību „Grafiskie stāsti” (Latvija), kā arī asociēto partneri „Hamelin Associazione Culturale” (Itālija). Šī rokasgrāmata ir viens no vairākiem projekta rezultātiem, t.sk. pirmo Eiropas balvu par labāko nepublicēto komiksu autoriem ar migrācijas izcelsmi, tīmekļa vietni www.comix4equality.eu, 80 lappušu biezu katalogu, kurā apkopoti labākie konkursā iesniegtie komiksi, ceļojošu komiksu izstādi un komiksu darbnīcām, kas norisinās vairākās Eiropas valstīs.

Rokasgrāmatas mērķauditorija ir vidusskolēni, studenti, starpkultūru izglītības speciālisti un apmācītāji. Tā ir veidota lietošanai neformālās izglītības vidē kā daļa no mācību procesa aktivitātēm, kas tiek īstenotas ārpus skolas laika un struktūras, vai nu izmantojot jau pieejamus materiālus (papīru, rakstāmpiederumus, bumbas u.c.) vai darbojoties bez papildu materiāliem. Rokasgrāmata ir paredzēta, lai atvieglotu apmācītāju darbu; viņu rīcībā ir arī projekta gaitā izveidotais komiksu katalogs un ComiX4= tīmekļa vietne, kurā visi konkursā iesniegtie komiksi publicēti pilnā garumā.

Rokasgrāmatā ir trīs nodaļas, kas strukturētas atbilstoši Eiropas balvas par labāko nepublicēto komiksu autoriem ar migrācijas izcelsmi tematiskajiem blokiem: „stereotipi”, „migrācijas stāsti” un „cīņa pret rasismu”. Katra nodaļa sastāv no četrās daļām. Pirmā daļa jeb „Ledus laušanas aktivitātes” palīdz dalībniekiem iepazīties un atbrīvoties, kas nepieciešams, lai pēc iespējas efektīvāk īstenotu turpmākās aktivitātes, kā arī sniegtu ieskatu dalībnieku idejās un to priekšstatos

saistībā ar apskatāmajiem jautājumiem. Otrā daļa „Komiksu lasīšana” ir veidota ar mērķi veicināt diskusijas par konkrētajiem jautājumiem, izmantojot konkursam iesniegto komiksu fragmentus. Trešā daļa „Pārdomas / Līdzdarbošanās / Izspēle” palīdz dalībniekiem aplūkotos jautājumus iepazīt padziļināti un iejusties dažādos tēlos. Ceturtā daļa „Turpinājumam” piedāvā informāciju par papildu lasāmvielu, filmām, tīmekļa resursiem un citiem avotiem saistībā ar apskatāmajiem jautājumiem. Rokasgrāmatā uzsvars tiek likts uz tādas valodas lietojumu, kas neiekļauj nepamatoti diskriminējošus izteicienus, t.sk. pievēršot uzmanību dzimumu līdztiesības jautājumiem.

Visu konkursa dalībnieku komiksus un to tulkojumus lasiet interneta vietnē www.comix4equality.eu!

Lietošanas pamācība

Nodarbības sākumā nodarbības vadītājs piedāvā t.s. „klases kārtības rulli” jeb noteikumu kopumu, kam piekrist un ko ievēro visi dalībnieki. Piemēram, jāvienojas par to, ka dalība nodarbībās ir brīvprātīga, ka ir jācieņa katra dalībnieka viedoklis u.tml. Tāpat būtiski pēc katras nodarbības ir paredzēt laiku pārdomām un izvērtēšanai. Ar to netiek saprasts laiks, lai novērtētu to, kas apgūts, bet drīzāk lai izvērtētu pašu mācību procesu un efektivitāti.

Nodarbības vadītājs sadala dalībniekus 4-5 cilvēku grupās un izsniedz tiem papīra lapu ar jautājumiem, piemēram: Kura nodarbības daļa tev patika vislabāk? Ko tu iemācījies? Kā tu vērtē laika sadalījumu un īstenotās aktivitātes? Vai ir kas tāds, ko tu labprāt mainītu? Ja, jā, ko tieši? Vai tavs viedoklis par kādu no aplūkotajiem jautājumiem ir mainījies (pozitīvā vai negatīvā veidā)? Ja, jā, kā?

Pēc tam, kad mazās grupas ir salīdzinājušas savas atbildes, katra grupa izvēlas runātāju, kurš izklāsta grupas komentārus un ieteikumus vadītājam. Tas nepieciešams, lai sekmīgāk pielāgotu turpmākās nodarbības.

Uz priekšu - lai dodas!

Stereotipi

Ledus laušanas aktivitātes

Ātrā iepazīšanās

Dalībnieki tiek sadalīti pāros un katram pārim tiek iedalīta kāda ikdienas tēma: darbs, studijas, ceļošana, hobiji vai ģimene. Pāris par konkrēto jautājumu runā divas minūtes, iepazīstīnot otru personu ar savu pieredzi. Pēc divām minūtēm pāriņieki mainās un mainās arī tēma, par kuru tiem jārunā.

MĒRĶIS:

Iepazīt vienu otru

MATERIĀLI:

Nav nepieciešami

LAIKS:

15 minūtes

Satikšanās aplis

Vadītājs aicina dalībniekus nostāties aplī un jautājuma secībā atbildēt uz šādiem jautājumiem tajā brīdī, kad to rokās nonāk „runājošais priekšmets”:

- Kāpēc tu nolēmi piedalīties šajā nodarbībā?

- Kas, tavuprāt, ir stereotips?

- Vai tu kādreiz esi pateicis/-kusi kaut ko tādu, ko varētu interpretēt kā stereotipu?

Katram dalībniekam ir jāsniedz atbilde uz jautājumu pirms tiek uzdots nākamais jautājums. Šo uzdevumu var piemērot arī citai tematikai.

MĒRĶIS:

Iepazīšanās un grupas sagatavošana diskusijai par apskatāmajiem jautājumiem

MATERIĀLI:

„Runājošais priekšmets”, piemēram, bumba vai dzijas kamols

LAIKS:

45 minūtes

Stereotips: iepriekš radies viedoklis par personu grupu vai priekšmetu, kas veido vienkāršotas un vispāriņošas uztveres un vērtējuma sistēmas. Stereotips ir neelastīga, konkrēta ideja, ko nav iespējams mainīt, jo tā nav balstīta pieredzē, jeb citos vārdos tas ierobežo spēju mācīties. [Antiziganesimo 2.0]

| KOMIKSU LASĪŠANA |

MARI AHOKOIVU (SOMIJA / DĀNIJA)

VAI IR NEGODĪGI IZMANTOT STEREOTIPUS PAR SAVU VALSTI PAŠA LABUMAM?

<http://bit.ly/1fWmBnx>

- 1 Vai kādreiz esi piedzīvojis/-usi līdzīgu situāciju kā stāsta galvenā varone?
- 2 Padomā par kādu no reizēm, kad esi bijis/-usi ārvalstīs: vai tu lieto pozitīvus vai negatīvus stereotipus par valsti, kurā atrodies?
- 3 Mini piemēru par tipisku stereotipu, kas tiek lietots, lai raksturotu savu izcelsmes valsti! Vai uzskati, ka tas ir paties? Vai tas daļēji atbilst patiesībai?
- 4 Kā tu reaģē, kad tevis un tavas valsts iedzīvotāju raksturošanai tiek izmantots negatīvs stereotips?

| KOMIKSU LASĪŠANA |

SABĪNE MOORE (LATVIJA / AUSTRĀLIJA)
DRAUGU MUZEJS

<http://bit.ly/LupJNw>

Cita draudzene ir lieliska aktrise un humāniste. / Man viņa šķiet ļoti skaista gan ārēji, gan iekšēji. / Viņa bieži joko par to, cik grūti ir atrast draugu... / Jo viņai ir samērā liels liekais svars. / Es tikmēr cīnos ar to, ka man patīk gan puīši, gan meitenes. / Dažkārt es tur neko nevaru izdarīt. / Man ir vēl viena draudzene,... kura daudz strādā... / bet viņai ir lielas krūtis; un reizēm tas ir vienīgais, ko cilvēki viņā pamana. / Man ir tik apzinīga draudzene, ka viņa jau 7 gadu vecumā kļuva par veģetārieti. 8. Man ir draudzene, kas apprecējās tikai tāpēc, lai vīrieši... / viņu liktu mierā.

- 1 Kādi faktori ietekmē stereotipu rašanos?
- 2 Kā iespējams atšķirt stereotipus no vienkārši subjektīvām domām un personiskā viedokļa?
- 3 Mini pāris piemērus, kad stereotipi ikdienas komunikācijā tiek izmantoti tik bieži, ka tie tiek uztverti kā norma. Vai uzskati, ka tie patiesībā ir aizskaroši?
- 4 Kāpēc, tavuprāt, māksliniece stāstam izvēlējās šādu nosaukumu?

| KOMIKSU LASĪŠANA |

LAURA KĒNIŅŠ (KANĀDA / LATVIJA) ROMU BĒĢI

<http://bit.ly/1gIRfp2>

1. 2011.gadā lielākā daļa bēgļu Kanādā neieradās no kara plosītām vai nabadzības skartām valstīm, bet no Ungārijas, kas ir Eiropas Savienības dalībvalsts. 2. Šie patvēruma meklētāji biju Ungārijas romi, kas bēga no diskriminācijas, nabadzības un vardarbības, kas tika īstenota Ungārijas labējās valdības laikā, kā arī pieaugot neiecietībai sabiedrībā kopumā.

- 1 Ko tu zini par romu tautību?
- 2 Vai kādreiz esi dzirdējis/-usi vārdu „Porajmos”? Kāpēc par to, tavuprāt, netiek runāts?
[Piezīme: „Porajmos” romu valodā nozīmē „rijīgs” un apzīmē nacisma un fašisma režīma laikā veikto romu tautas vajāšanu.]
- 3 Kas, tavuprāt, tiek saprasts ar vārdu „bēglis”? Vai zini, kāda ir atšķirība starp jēdzieniem „imigrants” un „bēglis”?
[Piezīme: Saskaņā ar 1951.gada Ženēvas Konvenciju par bēgļa statusu, kuru akceptējušas 144 valstis, „bēglis” ir persona, kam ir piešķirts bēgļa statuss. Konvencijas 1.pants nosaka, ka „bēglis” ir jebkura persona, kura, „sakarā ar labi pamatotām bailēm no vajāšanas pēc rases, reliģijas, tautības, piederības īpašai sociālai grupai pazīmēm vai politiskās pārliecības dēļ, atrodas ārpus savas pilsonības valsts un nespēj vai sakarā ar šādām bailēm nevēlas izmantot šīs valsts aizsardzību.” Bēgļa statuss tiek piešķirts tām personām, kas var pierādīt individuālas vajāšanas faktu.]
- 4 Komiksā tiek minēti „čigánybűnözs” jeb „čigānu noziegumi”, Ungārijas policijas oficiāli lietota noziegumu kategorija. Kādas ir tavas domas par šī termina lietošanu?

Citu acīm

DARBA GAITA

Izdaliet „Papalagi” kopijas aktivitātes dalībniekiem. Izveidojiet grupas 4-5 cilvēku sastāvā. Aiciniet katru grupu izlasīt tekstu un atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- Kas, jūsaprāt, ir Papalagi?

- Vai jums kādreiz citu personu ieradumi un uzvedība ir šķitusi dīvaina? Miniet konkrētus piemērus!

Pēc veiktās analīzes katra grupa prezentē savas atziņas. Ja grupas dalībnieki to jau nav sapratuši, vadītājs informē grupu, ka Papalagi patiesībā ir eiropietis.

Pēc tam vadītājs aicina dalībniekus dalīties pārdomās par stereotipiem, ko dalībnieki lieto attiecībā pret citiem cilvēkiem un kas bieži rodas no nepietiekamas izpratnes vai citu cilvēku atšķirīgas ieradumu un tradīciju pieredzes. Tad vadītājs lūdz katru grupu īstenot kādu no šiem uzdevumiem:

- Raksturot ģimeni no tās kaķa skatupunkta

- Iedomāties, ka tie satiek citplanētiēt, kas tikko nolaidies uz Zemes, un censties tam izskaidrot futbola spēles būtību

- Iedomāties, ka grupa tiek nogādāta viduslaiku periodā, un censties cilvēkiem izskaidrot, kas ir televīzija.

PAPALAGI

Papalagi pastāvīgi uztraucas par to, lai nosegtu savu ādu. [...] Tiem, kas atklāj savu ādu, nav tiesību tikt sauktiem par pieklājīgiem. Kad jauns vīrietis apprec meiteni, viņš nekad neuzzina, vai viņa to ir krāpusi, jo nav redzējis viņas ķermeni. Papalagi uzskata, ka kailas ādas ieraudzīšana ir grēcīga. Viņa gars ir spēcīgs pateicoties viņa uzskatiem. [...] Šī iemesla dēļ Papalagi ķermenis ir vienmēr ir aizklāts no galvas līdz kāju

MĒRĶIS:

Saprast, kāpēc ieradumi un tradīcijas, kas mums šķiet normālas, citu cilvēku acīs tādas var nešķīst

MATERIĀLI:

Texta „Papalagi” (skatīt zemāk) kopijas

LAIKS:

1 stunda

pirksti, audums un āda ir tik smaga un bieža, ka ķermenis vairs nav redzams ne cilvēka acīm, ne saules stariem, padarot to blāvu un gaistošu kā ziedus dziļā neskartā mežā. [...] Papalagi dzīvo tik blīvā čaulā kā gliemežvāks. Viņš dzīvo starp akmeņiem kā simtkājis vulkāniskās lavas plaisās. Akmeņi atrodas līdzās, vīrs un ap viņu. Viņa būda atgādina stāvu akmeņiem pildītu kasti. [...] Šīs akmens kastes bieži atrodamas lielā daudzumā, viena pie otras – kā vīri, stāvot plecu pie pleca. Un katrā kastē dzīvo vairāki Papalagi, tik daudz kā samoiešu ciemos. Tieši tām pretī, akmens sviediena attālumā, atrodas cita rinda ar identiskām kastēm; arī plecu pie pleca un arī pilnas ar cilvēkiem. Starp abām rindām ir neliela šķirba, ko Papalagi dēvē par ceļu. [...] Dažās no šīm šķirbām valda liels apjukums un cilvēki pa tām pārvietojas kā blīvas nogulsnes... Šajās ielās var atrast milzīgas stikla kārbas, kurās apskatei izliktas visas lietas, kas Papalagi nepieciešamas, lai izdzīvotu... starp daudzām citām lietām tur ir atrodams apģērbs, rotājumi, cepures, aizsegi rokām un pēdām, pārtikas preces, gaļa un augļi

un dārzeni. Tās ir izliktas visu apskatei ar mērķi piesaistīt cilvēku uzmanību. Bet nevienam nav atļauts neko no tā visa aiztikt, pat tad, ja tas ir ļoti nepieciešams. Lai to darītu, ir jāsaņem īpaša atļauja un jāapliecina cieņa upurim. [...] Tas, ko es raksturoju, ir viena pilsēta. Taču ir daudz tādu pilsētu – citas milzīgas, citas mazas. Lielās pilsētas ir mītne valsts nozīmīgākajiem līderiem. Visas pilsētas ir izkaisītas kā salas jūrā. Dažkārt tās atrodas īsas peldes attālumā, taču bieži to sasniegšanai nepieciešams veikt tālu ceļu visas dienas garumā. Visas akmens salas savieno labi iezīmēti ceļi. Taču uz tām var nokļūt, arī izmantojot zemes transportu, kas ir garš un tievs

kā tārs, nepārtraukti izmet tvaiku un ātri slīd pa metāla stieplēm – ātrāk nekā laiva ar divpadsmit ariem, ko airē ar pilnu jaudu. Ja kāds vēlas nodot sveicienu draugam, kurš dzīvo uz citas salas, nav nepieciešams to apciemot vai pat slīdēt pa metāla stieplēm. Var vienkārši runāt garos metāla vados, kas no vienas salas uz otru ceļo gluži kā garas līšanas. Un tās nokļūst galapunktā ātrāk par lidojošu putnu.

(Tuiavii di Tiavea, Papalagi: Discorsi del capo Tuiavii di Tiavea delle isole Samoa, ed. Millelire, Roma 1992)

Stereotipu karte

[Brīva adaptācija no organizācijas „Amnesty International” – Percorsi didattici contro la discriminazione, 2011]

DARBA GAITA:

Vadītājs dalībniekiem lūdz vienā teikumā izskaidrot, ko tie saprot ar vārdu „stereotips”, un uzdevuma beigās pieraksta to atbildes. Pēc tam dalībnieki tiek sadalīti grupās pa 4-5 personām un tiem jāpilda uzdevums, uzrakstot vārdu vai frāzi, kas raksturotu katras Eiropas valsts pilsoņus. Lai grupām palīdzētu, telpā apkārt tiek padota Eiropas politiskā karte.

Kad uzdevums ir pabeigts, vadītājs lūdz grupām salīdzināt atbildes un izvēlēties definīciju vai vārdu, kas raksturotu katras Eiropas valsts iedzīvotājus. Definīcijas tiek uzrakstītas uz post-it lapām un pielīmētas uz kartes.

Vadītājs parāda karti dalībniekiem un pēc tam izlasa (vai lūdz kādu no dalībniekiem izlasīt) rakstu, kas publicēts Itālijas laikrakstā Corriere della Sera par „Personību raksturojumu dažādās kultūrās”, kas pārpublicēts no žurnālā Science.

MŪSU KORESPONDENTS RAKSTA

ANĢĻI? VAIRĀK UZ ĀRU VĒRSTI NEKĀ ITĀĻI!

Tiek apgāzti stereotipi par dažādām tautībām:

MĒRĶIS:

Pārdomāt, kāpēc, neskatoties uz to, ka stereotipi rada nepatiesu citu cilvēku attēlojumu, tomēr tie tiek plaši izmantoti, lai cilvēkus raksturotu

MATERIĀLI:

Eiropas politiskā karte, post-it lapas, rakstāmriki

LAIKS:

1 stunda

indieši ir viena no tradicionālākajām tautām. Aptaujāti 4000 cilvēki 49 valstīs.

ŅUJORKA – Vai briti tiešām ir ieturēti, vācieši strādīgi un itāļi kaislīgi? Stereotipi, maldīgi un bez zinātniska pamatojuma, pat attāli neatbilst patiesībai. To, ka pētījums „Personību raksturojums dažādās kultūrās” ir apjomīgs, apliecina publikācija žurnālā Science, un tas, ka to veicis ASV Nacionālais novecošanās institūts (National Institute On Aging) Baltimorā

sadarbībā ar 85 pētniekiem no 49 pasaules valstīm. Zinātnieki veica trīs aptaujas, 4000 dažāda vecuma, dzimuma un sociālajam statusam piederīgiem cilvēkiem kā vienu no jautājumiem uzdodot: „Kāds ir jūsu valsts tipiskais iedzīvotājs?” Salīdzinot iegūtos datus, kas bija daudz precīzāki par citos neatkarīgos pētījumos iekļautajiem datiem konkrētajās valstīs, zinātnieki atklāja, ka nepastāv ne mazākā saistība starp zinātni un sabiedrības viedokli.

ITĀĻI IR INTROVERTI – Piemēram, amerikāņi ir pārliecināti, ka tipisks „jeņķis” ir ļoti pašpārliecināts, bet kanādieši, tieši pretēji, uzskata, ka viņu draugi, radi un kaimiņi ir pasīvi un pakļāvīgi. „Patiesībā abas grupas skalā, kas zinātniski mēra pašpārliecinātības līmeni, saņēma gandrīz vienādu vērtējumu.” Līdzīgi maldinošs izrādījās arī itāliešu priekšstats par nacionālo stereotipu nodošanu no tēva uz dēlu un no paaudzes uz paaudzi. Itālijā gan jaunos, gan vecos vieno stereotips par itāliešiem kā draudzīgiem, atvērtiem, bet ne ļoti apzinīgiem cilvēkiem. Tāpat kā daudzās citās valstīs, arī šī klišeja izrādījās aplama. Roberts Makkrejs (Robert McCrae), tīmekļa vietnē www.nia.nih.gov publicētā pētījuma vadītājs, skaidro: „Vidējais itālietis ir samērā intraverts, emocionāls un mazāk atvērts nekā viņš pats uzskata.”

BRITINETIEKNOVĒRTĒTI – Taču visneprecīzākie ir stereotipi par britiem. „Viņi sevi uzskata, kā arī tiek uzskatīti par samērā ieturētiem, lai gan patiesībā viņi ir viena no visvairāk uz āru

vērstajām nācijām pasaulē,” uzstāj Makkrejs. Un ne tas vien: „Patiesībā atšķirība starp francūžiem un angļiem ir salīdzinoši neliela”. Ja indieši uzskata, ka ir „nepiespiesti” un „atvērti jaunai pieredzei”, personības rādītāji viņus attēlo kā vienu no tradicionālākajām pasaules tautām. Stereotipos balstīts kādas nācijas raksturojums ir nevis vispārīnāšana, kas balstīta uz konkrētas valsts pilsoņu personības iezīmju novērojumiem, bet vistiešākais sociālais pieņēmums, kas visdrīzāk balstīts uz sociāli ekonomisko stāvokli, vēsturi, ieradumiem, mītiem un kultūras vērtībām. Un kā tāds, tas [tautas raksturojums] jāuztver ar samērā lielu piesardzību.

DISKRIMINĀCIJA – „Mūsu pētījums parāda, ka nepastāv saistība starp stereotipiem un patiesajām personības iezīmēm”, turpina Makkrejs, „tādejādi atbrīvojot ceļu tam, lai izvairītos no stereotipu lietošanas kā pamatu aizspriedumiem, diskriminācijai, vajāšanai vai pat genocīdam.” „Mums jāatceras, ka uz cilvēkiem jālūkojas kā uz indivīdiem”, viņš paskaidro, „nevis amerikāņiem, arābiem, itāliešiem vai izraēliešiem”.

Alessandra Farkas – 2005.gada 9.oktobrī

Pēc raksta izlasīšanas vadītājs atkārtoti nolasa dalībnieku aktivitātes sākumā formulētās eiropiešu definīcijas un lūdž izteikt viņu viedokli: Vai viņi pēc raksta izlasīšanas mainītu savas definīcijas par dažādu Eiropas valstu pilsoņiem?

Vai tu zināji, ka...

DARBA GAITA:

Šī ir klasiska viktorīnas tipa spēle par noteiktu tēmu un to var izmantot, lai aizsāktu plašāku diskusiju vai nodrošinātu „barību smadzenēm”. Dalībnieki tiek sadalīti 4-5 cilvēku lielās komandās un tiem tiek uzdoti jautājumi: tie, kuru atbilde ir vistuvāk pareizajai atbildei, saņem 5 punktus; tie kuri atbild ar nelielu neprecizitāti, saņem 4 punktus, utt. Zemākais piešķirtais punktu skaits ir 1. Uzvar tā komanda, kas ieguvusi augstāko kopējo punktu skaitu. Zemāk minēti daži jautājumu piemēri.

MĒRKĪS:

Veicināt sapratni par romu iedzīvotājiem

MATERIĀLI:

Papīrs un rakstāmriki

LAIKS:

15-20 minūtes

1. Cik liela ir romu populācija [valsts nosaukums]?

[Itālijā: aptuveni 140 000

Rumānijā: 621 573, oficiālie dati saskaņā ar 2011.gada tautas skaitīšanu

Latvijā: 15 000-20 000

Bulgārijā: 325 343

Igaunijā: 800-1000]

2. Vai romi ir klejotāju tauta?

[Nē, romi mūsdienās pārsvarā vairs nav uzskatāmi par klejotājiem]

3. Vai romiem kā tautai ir viendabīga kultūra, valoda un izcelsme?

[Nē]

4. Daudzi tic, ka romi nodarbojas ar bērnu nolaupīšanu. Cik daudz šādu gadījumu ir bijis [valsts nosaukums]?

[Itālijā: saskaņā ar pētījumu „Čigānu nolaupītājs”, kuru veikusi Veronas universitāte, Itālijā laika posmā no 1986.gada līdz 2007.gadam neviens no bērnu „nolaupīšanas” gadījumiem, ko veikuši romu vai sinti tautas pārstāvji, nav beidzies ar apsūdzību nolaupīšanā vai nelikumīgā aizvešanā. Vairāk informācijas: bit.ly/IFelO7]

Nodarbības vadītājs pieraksta atbildes un spēles beigās aicina dalībniekus tās kopīgi analizēt. Uz kāda pamata viņi izvēlējās savas atbildes? Cik ļoti sniegtās atbildes atšķiras no patiesības? Kāds ir viņu izpratnes līmenis par romiem?

Avoti:

Itālija: Iekšlietu ministrija, 2008, Saīdzinot itāliešus, romus un sinti, pieejams <http://bit.ly/18UevOg>;

Bulgārija: Nacionālais statistikas institūts: <http://bit.ly/18UexVY>;

Rumānija: Romani CRISS Sociālās intervences un mācību centrs: <http://bit.ly/1fBvOm5>;

Latvija: ERRC Eiropas romu tiesību centrs: <http://bit.ly/1kS0fot>;

Igaunija: Eiropas Komisija, Tieslietu ģenerāldirektorāts: <http://bit.ly/18wP6cl>.

Uzmini, kurš nāks vakariņās!

[Brīva adaptācija no organizācijas „Amnesty International” – Percorsi didattici contro la discriminazione, 2011]

DARBA GAITA:

Dalībnieki tiek sadalīti 4-5 cilvēku lielās grupās. Katra grupa rīko vakariņas, ielūdzot uz tām piecus cilvēkus no pievienotā saraksta. Dalībniekiem tiek izsniegta tikai tā informācija, kas norādīta saraksta kreisajā kolonnā, t.i. tikai informācija par viesu tautību, to vārdus un nodarbošanos atklājot tikai spēles beigās. Pēc tam, kad atklāti arī viesu vārdi, dalībnieki pārrunā savas izvēles pamatojumu.

MĒRKIS:

Pārdomāt mūsu aizspriedumus un stereotipus

MATERIĀLI:

Viesu saraksts

LAIKS:

15-20 minūtes

Sieviete ar tumšu ādas krāsu	Opra Vinfrija (Oprah Winfrey), TV šova vadītāja un aktrise, tiek uzskatīta par vienu no ietekmīgākajiem cilvēkiem ASV
Puisis no Ķīnas	Jao Mins (Yao Ming), bijušais NBA spēlētājs
Austrālijas Aborigēns	Evona Gulagonga (Evonnie Goolagong), tenisa spēlētāja, septiņkārtēja grand slam titula ieguvēja
Iebraucējs no Latīņamerikas	Lionels Andress Messi (Lionel Andrés Messi), argentīnietis, kurš spēlē futbola klubā „Barcelona”
Itāliešu puisis	GP, tikko atbrīvots no nepilngadīgo audzināšanas iestādes
Futbolists	Teofils Afelo (Theophilus Afelo), Nigērijas futbola kluba „Kano Pillars” vārtsargs
Persona, kas nav Eiropas Savienības pilsonis/-e	Madonna, amerikāņu dziedātāja un aktrise
Bēglis	Alberts Einšteins (Albert Einstein), politiskais bēglis ASV
Jauna sieviete	MR, bērnudārza audzinātāja
Meitene no Tunisijas	Afefa Dženefa (Afef Jnifef), modele un Tunisijas TV programmas vadītāja
Puisis no Austrumeiropas	Loriks Kana (Lorik Cana), Albānijas nacionālās futbola komandas kapteinis un kluba „Lazio” spēlētājs

TURPINĀJUMAM...

GRĀMATAS

- *Aya de Yopougon*, grafiskais romāns, autori: Marguerite Abouet un Clément Oubrerie (ilustrācijas), Editions Gallimard (2005);
- *Whistling Vivaldi: How Stereotypes Affect Us and What We Can Do*, Claude M. Steele, izdevniecība W. W. Norton & Company (2011);
- *Atlas of Prejudice: Mapping Stereotypes*, Yanko Tsvetkov, Create Space Independent Publishing Platform (2013).

FILMAS UN VIDEO

- *Almost Friends*, komēdija-drāma, režisori: Eric Toledano, Olivier Nakache (2011);
- *Gypsies, Roma, Travellers: An Animated History*, Open Society Foundations (2013);
- *Jungle Fever*, drāma, režisors: Spaiks Lī (Spike Lee) (1991).

TĪMEKĻA RESURSI

- *Meet the Somalis - The Illustrated Stories of Somalis in Seven Cities in Europe*, Benjamin Dix, Lindsay Pollock, Open Society Foundations (2013), <http://osf.to/1i1fL2K>;
- Kampana *Coor-Down Integration Day*, CoorDown Association (2012), <http://youtu.be/rkBEOA7ucwU>;
- The ICUD Project - Internet: Creatively Unveiling Discrimination (2013-2014), <http://bit.ly/1bDN8VA>;
- UN Campaign for the Women of Memac Ogilvy & Mather Dubai (2013) <http://bit.ly/17cnLMh>;
- ANO Augstais komisārs bēgļu jautājumos (UNHCR – United Nations High Commissioner for Refugees), <http://www.unhcr.org/>
- Mapping Stereotypes: <http://alphadesigner.com/mapping-stereotypes/>
- *European Stereotypes: What Do We Think of Each Other and Are We Right?*, The Guardian, <http://bit.ly/1d6Gx5p>
- *Personality Profiles of Cultures Project*, Science <http://bit.ly/1i77kcD>

Mēs visi esam atšķirīgi, bet patiesībā vienādi, jo mēs visi dzīvojam uz planētas Zeme. / Ei, paskaties uz tiem dīvainiem! Mhm!

„Mēs visi dzīvojam uz planētas Zeme”, Dace Brakmane

Migrācijas stāsti

Ledus laušanas aktivitātes

Taisnība vai meli?

DARBA GAITA:

Dalībnieki tiek aicināti uz papīra lapas pierakstīt trīs lietas par sevi (piemēram, rakstura īpašības, profesija, izglītība, ģimenes struktūra u.c.). Diviem faktiem jābūt patiesiem, bet vienam – meliem. Visi dalībnieki pēc kārtas skaļi izlasa to, ko uzrakstījuši. Pēc katra dalībnieka grupa balso par to, kurš no faktiem nav patiess. Katrs pēc tam īsi paskaidro sava balsojuma iemeslu.

No kurienes tu esi?

DARBA GAITA:

Dalībnieki tiek sadalīti grupās pa trim. Katrā grupā viens dalībnieks uzņemas intervētāja lomu, otrs – intervējamā lomu, bet trešais – novērotāja lomu. Intervētājs uzdod jautājumus par intervējamā izcelsmi, ģimenes vēsturi, studijām un/vai darbu, kā arī ārvalstu ceļojumiem. Tīk mēr novērotājs pieraksta atbildes, ar kurām viņš/-a vēlāk iepazīstinās citus dalībniekus. Dalībnieki grupas ietvaros maina lomas tā, lai katrs izspēlētu visas trīs no tām. Kad visi dalībnieki ir izspēlējuši visas lomas, viņi atgriežas kopīgajā aplī. Dalībnieki viens otram pēc kārtas jauktā secībā met bumbu un persona, kas to noķer, iepazīstina citus ar intervējamo, kuru tā iepriekš mazajās grupās novērojusi.

IETEIKUMS VADĪTĀJAM: Balstoties uz dalībnieku stāstiem, var norādīt uz faktu, ka cilvēki ir pakļauti migrācijai, īpaši izceļot to, ka arī pārvietošanās vienas valsts ietvaros ir uzskatāma par migrāciju.

MĒRĶIS:

Iepazīt vienam otru un sekmēt komunikāciju grupā

MATERIĀLI:

Papīrs un rakstāmrīki

LAIKS:

20 minūtes

MĒRĶIS:

Palīdzēt dalībniekiem vienam otru labāk iepazīt, atbrīvoties un izveidot grupas sajūtu

MATERIĀLI:

Bumba, papīrs un rakstāmrīki

LAIKS:

30 minūtes

| KOMIKSU LASĪŠANA |

KARLOSS KARMONA GUSTAVO MEDIJA
(MEKSIKA / RUMĀNIJA / SLOVĀKIJA / FRANCIJA)
**NEOFICIĀLS CEĻVEDIS ROBEŽŠĶERŠOŠANAI
NE-EIROPIEŠIEM**

7 – Nelīmē uzlīmes uz savas pases! Vienkārši nelīmē.

8 – Pirms došanās uz konkrēto valsti, sameklē kontakttālrunus internetā / Ko Jūs šeit, Romā, plānojat apciemot? / Nu, to puisi... viņi to sauc par pāvestu.

9 – Ja tu nevari būt „balts”, vismaz esi bagāts!

10 – Ja tavs vārds ir Muhameds... nav vērts nemaz mēģināt!

<http://bit.ly/1fqNYFy>

- 1 Vai uzskati, ka daži cilvēki robežkontroles punktos tiek „nejauši atlasīti” biežāk nekā citi?
- 2 Vai, tavuprāt, noteiktas fiziskas īpašības, apģērbs un/vai valoda var personai radīt problēmas policijas veiktas pārbaudes laikā? Kas tieši?
- 3 Vai uzskati, ka indivīda piederība noteiktai sociālai vai ekonomiskai grupai var ietekmēt to, kā pret viņu izturas citas personas vai oficiālas amatpersonas?
- 4 Vai zini, ko nozīmē termins „uz etnisku piederību balstīta profilēšana”?
[„Uz etnisku piederību balstīta profilēšana” attiecas uz vispārināšanu, kas balstīta uz piederību noteiktai rasei, tautībai, ģeogrāfiskai izcelsmei vai reliģijai, piemērojot likumus un/vai pieņemot ar izmeklēšanu saistītus lēmumus par to, kurš ir vai varētu būt iesaistīts noziedzīgās aktivitātēs, un neņemot vērā objektīvus pierādījumus vai individuālu uzvedību – (Open Society Institute, Ethnic Profiling In The European Union: Pervasive, Ineffective and Discriminatory, New York, 2009).]

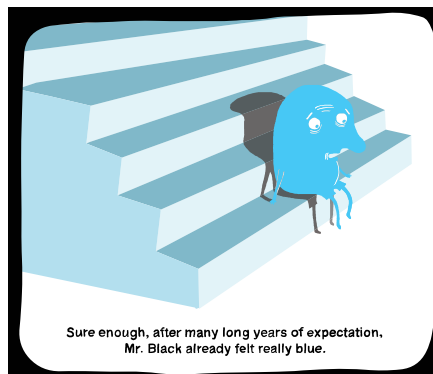
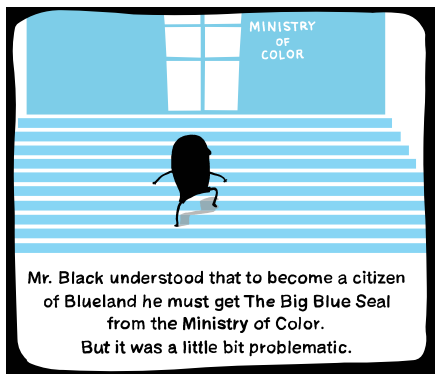
| KOMIKSU LASĪŠANA |

DMITRIJS JAGODINS
(KRIEVIJA / BULGĀRIJA)

KĀ MELNAIS KUNGS PĀRTAPA PAR ZILO

Days turned into weeks, weeks into months...months into years.

<http://bit.ly/1dWZ2fm>

1. Melnais kungs saprata, ka tad, ja vēlas kļūt par Zilzemes pilsoni, viņam jāsaņem Lielais zilais zīmogs no Krāsu ministrijas. Taču tas bija samērā sarežģīti. 2. Dņas pārvērtās nedēļas, nedēļas – mēnešos... mēneši – gados. 3. Un tas bija tiesa – pēc tik ilgas gaidīšanas Melnais kungs jau jutās diezgan zils.

- 1 Kas, tavuprāt, ir galvenās problēmas, ar kurām saskaras Melnā kungs?
- 2 Vai zini, kādas procedūras jāveic, lai iegūtu uzturēšanās atļauju un/vai pilsonību [valsts nosaukums]?
- 3 Kā tu domā – vai personai, kas ir dzimusi un uzaugusi [valsts nosaukums], ir tiesības uz pilsonību?
- 4 Vai, tavuprāt, laiks, kas nepieciešams, lai pārvarētu birokrātiskos šķēršļus, atbilst laika periodam, kas nepieciešams, lai notiktu personas integrācija uzņēmējvalsts sabiedrībā?

| KOMIKSU LASĪŠANA |

KAMILO KOLLAO (FRANCIJA / BOLĪVIJA / ČĪLE)

MĒS VISI ESAM SUŅI!

<http://bit.ly/1n8nITm>

1. Tādi puīši kā viņš uzņemas kontroli pār „brāļu” dzīvēm, nedokumentētie migrantu strādnieki tiek „rezervēti” darbam bīstamajos būvlaukumos. 2. Citi paši pārdod dažādas preces metro, mēģinot izbēgt no policijas patruļām. 3. Bet citi skrien tumšos tuneļos kā bezgalīgā melnā caurumā. 4. Mums jādomā, jo drīz viņi nāks pēc mums! Vai mums doties ar autobusu?

- 1 Ja tu būtu stāsta galvenais varonis, kā tu rīkotos?
- 2 Kā tu varētu rīkoties situācijā, ja tev nebūtu nekādu personu apliecināto dokumentu?
- 3 Vai pazīsti kādu, kas bijis spiests strādāt nelegāli tāpēc, ka viņam/-ai trūkst nepieciešamo dokumentu?
- 4 Vai vari iedomāties situācijas, kad iebraucēji tiek nodarbināti nelegāli kā t.s. „lētais darbspēks”?

Robežas

Lomu spēle ir nodarbe, kurā daļa dalībnieku ierobežotā laikā izspēlē kādu noteiktu lomu, bet daļa dalībnieku darbojas kā procesa un satūra novērotāji. Tā ir improvizēta un gandrīz teatrāla, bieži samērā ierastas situācijas izspēle. Lomu spēles mērķis ir likt dalībniekiem apjaust savu attieksmi, uzsvērt sajūtas un pieredzi, kas var izraisīt noteikto situāciju, pievēršot uzmanību tieši personīgo sajūtu līmenim un līdzekļiem, ar kuru palīdzību iejusties dažādās attiecībās un komunikācijas formās.

DARBA GAITA

Nodarbības vadītājs izdrukā un izgriež lomu spēles kartītes, kuras izdala dalībniekiem, vai nolasa scenāriju noteiktajām dalībnieku grupām („aktieriem” un „novērotājiem”).

Vadītājs izveido spēles laukumu, iezīmējot robežu starp abām valstīm (uz grīdas novelkot līniju vai izkārtojot krēslus rindā, kas simbolizē robežu).

Tad vadītājs paskaidro, ka šī ir lomu spēle par bēgļu grupu, kas spiesta pamest savu izcelsmes valsti un cenšas nokļūt kaimiņvalstī. Uzdevums sākas ar īsu „prāta vētru” par šādiem jautājumiem: Ko jūs zināt par bēgļiem? Vai zināt, kas viņi ir? Vadītājs aicina dalībniekus savas atbildes pierakstīt, lai vēlāk izmantotu diskusijā.

Lai ļautu dalībniekiem iejusties savās lomās, viņi tiek iepazīstināti ar situācijas scenāriju:

„Valstī A ir sācies karš. Cilvēku grupa pieņem lēmumu bēgt, jo zina, ka palikšanas gadījumā tiem draud briesmas. Viņi dodas tālā ceļā uz valsts B robežu. Viņi ir izsalkuši, noguruši un nosaluši. Dažiem līdži ir nedaudz naudas, bet dažiem – pasas un citi dokumenti. Robežsargi nezina, kā rīkoties: daļa grib bēgļiem ļaut šķērsot robežu, bet daļa iebilst. Bēgļi ir izmisuši un izmanto dažādus argumentus, lai pārliecinātu robežsargus.”

Dalībnieki tiek sadalīti trīs grupās: bēgļi no

MĒRĶIS:

Attīstīt izpratni par bēgļu situāciju un tiesībām

MATERIĀLI:

Piezīmju papīrs un rakstāmriki, lomu spēles kartītes

LAIKS:

1 stunda

valsts A, valsts B robežsargi un novērotāji, kuri tiek aicināti novērot spēli un veikt pierakstus.

Šajā brīdī vadītājs izskaidro dalībniekiem, ka tiem lomu spēles laikā būs jāizmanto noteikta, pašu izplānota stratēģija, izdala kārtis un dod tiem laiku, lai sagatavotos (ne vairāk kā 10-15 minūtes).

Vadītājs var pārtraukt spēli, kad viņam tas šķiet nepieciešams, tomēr ne ātrāk kā pēc 10-15 minūtēm, dodot novērotājiem papildu 5 minūtes, lai tie varētu izanalizēt redzēto.

Tad vadītājs aicina dalībniekus dalīties pārdomās par „bēgļu” un „robežsargu” lomām. Lai iedzīvinātu diskusijas, vadītājs var uzdot šādus jautājumus:

- Vai izturēšanās pret bēgļiem bija taisnīga?
- Bēgļiem ir tiesības uz aizsardzību saskaņā ar Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 14.pantā un 1951.gada Konvencijā par bēgļa statusu noteikto. Vai šajā situācijā bēgļiem tika dota iespēja izmantot savas tiesības uz aizsardzību? Kāpēc jā/nē?
- Vai valstīm vajadzētu atļaut atteikt bēgļu uzņemšanu? Kādos gadījumos?
- Vai tad, ja jūs būtu robežsargi, jūs liegtu kādam šķērsot robežu?
- Vai esat informēti par grūtībām, ar kurām

bēgļi saskaras jūsu valstī?

- Kādas programmas darbojas, lai viņus uzņemtu, un cik efektīvas tās ir?
- Ko ir iespējams un ko vajadzētu darīt, lai novērstu situāciju, kad cilvēki ir spiesti doties bēgļu gaitās?

Ieteikumi vadītājam:

Pirms aktivitātes īstenošanas ir iesakāms iepazīties ar konkrētās valsts likumdošanu attiecībā uz imigrāciju (īpaši attiecībā uz patvēruma meklētājiem).

Ja aktivitāte tiek plānota aukstā un lietainā vakarā, iesakāms izslēgt gaismas un atvērt logus (ja aktivitāte notiek iekštelpās). Lomu spēli var īstenot arī uz laivas.

Lai izskaidrotu, kas ir bēglis, var izmantot vārdnīcā atrodamo definīciju:

bēglis, lietvārds

persona, kas ir spiesta pamest savu izcelsmes valsti, lai izbēgtu no kara, vajāšanas vai dabas katastrofām.

BĒGLU KARTĪTE

Jūs varat izmantot šādus argumentus:

- Man ir tiesības saņemt patvērumu
 - Mūsu bērni ir izsalkuši, un jums ir morāls pienākums viņiem palīdzēt
 - Ja mēs atgriezīsimies, mūs nogalinās
 - Man nav kur iet
 - Es biju ārsts / vecmāte / inženieris savā pilsētā
 - Citi cilvēki jau ir saņēmuši palīdzību no jūsu valsts. Kāpēc ne mēs?
 - Lai iekļūtu valstī, es mēģināšu robežsargus piekukuļot
- Pirms sākat spēli, padomājiet par šiem jautājumiem:
- Vai mēģināsi pieteikties bēgļa statusam individuāli?
 - Vai atdalīsies no grupas, ja robežsargi tev to prasīs?
 - Kā rīkosies, ja robežsargi tevī sūtīs atpakaļ? Vai jautāsi pēc atļaujas šķērsot valsti B, lai nokļūtu valstī C?
 - Vai tev ir ceļošanai nepieciešamie dokumenti? Tie ir īsti vai viltoti?

NOVĒROTĀJU KARTĪTE

Jūsu uzdevums ir novērot spēli. Spēles beigās jūs aicinās sniegt vispārīgu spēles izvērtējumu. Izvēlieties šim uzdevuma vienu pārstāvi.

Pievērsiet uzmanību šiem aspektiem:

- Katra dalībnieka pozai, viņu balss tonim un žestu valodai
 - Argumentiem, ko izmanto katra no iesaistītajām pusēm, un to pasniegšanas veidam
 - Cilvēktiesību pārkāpumiem
- Izvēlieties labu veidu, kā veikt piezīmes, piemēram, sadalot tās apakšgrupās.

ROBEŽSARGU KARTĪTE

Jūs varat izmantot šādus argumentus:

- Ja sūtīsīm viņus atpakaļ, mūs vainos par to, ja viņus apcietinās, spīdzinās vai nogalinās
- Viņiem nav naudas, un mūsu valsts nevar to atļauties: mums jau tā ir pārāk daudz bēgļu
- Vai viņi tiešām ir bēgļi? Tas var būt tikai iegansts, lai dotos labākas dzīves meklējumos uz mūsu valsti
- Mūsu valsts ir tirdzniecības un militārais partneris valstij, no kuras viņi bēg. Mēs nevaram viņus aizsargāt
- Vai viņiem ir personību identificējoši dokumenti? Tie ir īsti vai viltoti?
- Viņi nerunā mūsu valodā, viņi nepārzina mūsu kultūru, viņiem ir cita reliģija: viņi nespēs sekmīgi integrēties
- Ja mēs atļausim robežu šķērsot viņiem, mums būs jāielaiž arī visi pārējie!
- Viņiem piemīt prasmes, kas mums nepieciešamas

Pirms sākat spēli, padomājiet par šiem jautājumiem:

- Vai ļausiet robežu šķērsot visiem bēgļiem? Vai arī tikai dažiem?
- Vai izvēlēsieties bēgļus, kurus ielaist valstī, pēc to vecuma, nodarbošanās vai veselības stāvokļa?
- Vai darīsiet vēl kaut ko?

| PĀRDOMAS / LĪDZDARBOŠANĀS / IZSPĒLE |

Un tagad tu vari turpināt...

DARBA GAITA:

Dalībnieki tiek sadalīti 4-5 grupās, katrā grupā ne vairāk kā 4 personas. Visām grupām tiek izdalīta pirmā stāstu daļa (skatīt informāciju slīprakstā). Katrai grupai ir jāpabeidz stāsts un jāizdomā nobeigums. Dalībniekiem šim uzdevumam tiek atvēlētas 15 minūtes. Pēc 15 minūtēm viens pārstāvis no katras grupas nolasa izveidoto stāstu. Pēc tam vadītājs nolasa īsto stāsta noslēgumu (informācija, kas zemāk norādīta iekavās). Noslēgumā dalībnieki diskutē, kāpēc izvēlējušies konkrētos migrācijas stāstu variantus, kā arī pārrunā to, vai un kāpēc īstais stāsts viņus pārsteidza.

MĒRĶIS:

Iepazīt pozitīvu migrācijas stāstu piemērus

MATERIĀLI:

Papīrs un rakstāmrīki

LAIKS:

1 stunda

Pozitīvie migrācijas stāsti

[ZEMĀK IZLASĀMIE STĀSTI IR PATIESI UN TOS IR APKOPOJUSI PROJEKTA VADOŠĀ ORGANIZĀCIJA UN PARTNERI]

Linda Ajanis ir 51 gadu veca irākiešu izcelsmes sievietē, kura gandrīz 20 gadus dzīvo Bulgārijā. Viņa Bulgārijā kā patvēruma meklētāja ieradās 1994.gadā. Viņa bija ieguvusi izglītību Irākā, un Bulgārijā ieradās kopā ar ģimeni...

[Viņa ir precējusies, un ģimenē aug divi bērni. Linda stāsta: „Es ieradās Bulgārijā, jo meklēju vietu, kur mana ģimene varētu dzīvot mierā; tas man bija vissvarīgākais.” Ejot laikam, Linda ir atradusi darbu un strādā arābu maiznīcā par pārdevēju, kā arī ir iemācījusies runāt sarežģītā bulgāru valodā. „Man ļoti svarīgi bija panākt, ka mani bērni iet skolā, mācās bulgāru valodu un integrējas.” Šobrīd viņas

abi dēli ne tikai tekoši runā bulgāri, bet arī ir beigušu studijas un atraduši darbu valstī. Linda ir sabiedriski aktīva un ir nevalstiskās organizācijas „Bulgārijas sieviešu-bēgļu padome” prezidente. Organizācijas mērķis ir aizsargāt bēgļu kopienas cilvēktiesības, sniegt atbalstu nesen bēgļu statusu ieguvušo personu sociālajai integrācijai Bulgārijā un radīt valstī tādu vidi, kas sekmē patvēruma meklētāju un bēgļu cilvēktiesības un cilvēcisku attieksmi pret viņiem. Lindas mērķis ir palīdzēt integrēties Bulgārijas sabiedrībā tiem cilvēkiem, kas šobrīd atrodas tādā situācijā, kādā pirms divdesmit gadiem bija viņa pati.]

„Audz, kur Dievs tevi dēstījis”, Anastassia Tšepaikina

Abdulkadirs Omārs Huseins ir dzimis 1947.gadā, Mogadišu, bet jau vairāk nekā 30 gadus dzīvo Itālijā. Somālijā viņš skolojās itāliešu priesteru pārraudzībā, un, kad viņam tika piedāvāta stipendija studijām Florences universitātē, viņš šo iespēju neatstāja neizmantošu...

[Florencē viņš mācījās medicīnas skolā un specializējās ginekoloģijā. Huseina sapnis bija atgriezties Somālijā un strādāt savā profesijā. Tomēr 1987.gadā, kad viņš to bija plānojis darīt, politiskā situācija valstī viņam to liedza. „Es sev teicu – ja es nevaru palīdzēt cilvēkiem Somālijā, es gribu darīt kaut ko noderīgu Itālijā. Es sāku strādāt ar iebraucējiem.” Kopš 1991.gada Huseins strādā Florences slimnīcā. Papildus saviem medicīniskajiem pienākumiem

Huseins kopā ar sievu, kura pēc profesijas arī ir ginekoloģe, ir iesaistīties aktivitātēs ar mērķi novērst sieviešu apgrauzīšanu un aprūpēt sievietes, kas no tās cietušas. „Darbā es diskrimināciju nekad neesmu piedzīvojis. Tomēr ikdienā, līdzīgi kā lielākā daļa afrikāņu, esmu cietis no rasistiskas attieksmes. Dažkārt rasisma izpausmes ir bijušas ļoti vieglā, pat smieklīgā formā. Bet citkārt nopietnāk. Es atceros, ka vienreiz, kad kopā ar bērniem biju pludmalē, nesu maisu, kas bija pilns ar dvieļiem. Kāda kundze mani apturēja un vaicāja, cik es gribot par vienu dvieļi. Es teicu, ka tad, ja tie būtu priekš manis, es viņai vienu labprāt iedotu, bet es nevarēju – kā gan es būtu noslaučījis savus bērnus?”]

Dariušs, 41 gadu vecs irānis, Rumānijā ieradās 2008.gadā. Viņš nolēma lūgt patvērumu tāpēc, ka Irānā pasliktinājās situācija cilvēktiesību jomā. Taču Rumānijas imigrācijas dienests viņa pieteikumu noraidīja...

[Dariušs lēmumu apstrīdēja un pēc vairāk nekā gada beidzot saņēma alternatīvo statusu.¹ Viņam tika izsniegta identifikācijas karte un ceļošanas dokumenti. Ar Rumānijas valdības izdotajiem ceļošanas dokumentiem kabatā Dariušs nolēma doties uz Čīrihi Šveicē, kur viņa draugi viņam piedāvāja darbu. Taču pasu kontroles laikā uz Šveices robežas viņš tika aizturēts un aizdomu pamata par viltotu ceļošanas dokumentu izmantošanu. „Problēma bija nevis tajā, ka mana pase bija viltota, bet gan tajā, ka citas Eiropas valstis to neakceptēja. Nākamajā dienā mani deportēja atpakaļ uz Rumāniju. Vienā acumirkļī es biju zaudējis visas cerības – bez darba un naudas man bija jācenšas izdzīvot ar to minimumu līdzekļu, ar kuriem es biju ieradies Rumānijā. Man bija jāatrod risinājums.” Pēc kāda laika viņam tika piedāvāts koordinēt Eiropas Komisijas un Rumānijas imigrācijas dienesta finansētu projektu. „Sākumā tas bija ļoti grūti, jo ievērojami atšķīrās no tā, ko biju darījis līdz šim, tomēr pamazām, ar manu kolēģu palīdzību, es kļuvu par sekmiģu sava darba darītāju.”]

¹ „*Alternatīvais satuss” ir alternatīva aizsardzības forma tām personām, kuras neatbilst kritērijiem par bēgļa statusu, bet kurām pastāv necilvēcīgas vai pazemojošas attieksmes, spīdzināšanas risks u.c. līdzīgi apstākļi.*

Robijs, 43 gadus vecs vīrietis no Ganas, lielāko mūža daļu ir pavadījis Senegālā. Vairāk nekā pirms 10 gadiem viņš sāka sarakstīties ar meiteni no Igaunijas vārdā Marju. Pēc vairāku gadu draudzības, Marju uzaicināja Robiju apciemot Igauniju, taču viņa vīzas pieteikums tika noraidīts...

[Tāpēc Marju pārcēlās uz Senegālu. 2002.gadā viņi apprecējās, Marju sāka strādāt par angļu valodas skolotāju un piedzima viņu pirmais bērns. Pēc pieciem Senegālā pavadītiem gadiem viņi pārcēlās uz Igauniju, uz Sāremā salu, kas ir Marju dzimtā vieta. Dzīve Igaunijas laukos Robiju pārsteidza. „Vai tu esi droša, ka mēs atrodamies Eiropā?”, viņš vaicāja sievai pirmajā uz salas pavadītajā rītā, jo realitāte bija pavisam atšķirīga no tās, kādu viņš to bija iedomājies. Tagad viņš ir pieradis pie malkas

ciršanas un citiem meža un lauku darbiem, un viņa maigais raksturs un lieliskās kulinārās dotības ir iekarojušas Marju vecāku sirdis. Sākotnēji atrast darbu Igaunijā bija grūti. Robijs pierēģistrējās nodarbinātības aģentūrā un sāka mācīties igauņu valodu. Tad viņš sāka apmeklēt frizieru kursus, kas daudzus gadus bija viņa sapnis. Šobrīd viņš strādā par frizieri salonā salas galvaspilsētā, un viņam ir izveidojies pastāvīgs klientu loks, kas dievina viņa „trakos” matu griezumus. Viņš ir ieguvis draugus, atklājis jaunus hobijus un mīl savus trīs bērnus. Sešu gadu laikā Igaunijā Robijs ne reizi nav piedzīvojis diskrimināciju vai rasismu. Tikai nesen viņa vecākais dēls ir sācis uzdot jautājumus par viņu ādas krāsu. „Mums ir visskaistākā ādas krāsa pasaulē,” ir Robija atbilde dēlam.]

Mona Mohanna ir dzimusi Kiāmā, ciematā Libānas dienvidos. Viņas vārds nozīmē cerība, vēlme. Viņa 1989.gadā pameta Libānu, lai meklētu laimi Itālijā.

[Viņa pārcēlās uz Itāliju, lai studētu modes dizainu Redžio Emilijā. „Pirmā pietura: Redžio Emilija, kur es apmeklēju modes dizaina un tehniskās iepakošanas kursus. Lai iemācītos „sajust drēbi”, es vairākus gadus strādāju apģērbu darbnīcā Redžio Emilijas apkārtnē.” 1997.gadā viņa uzsāka maģistrantūras studijas Milānas Domus akadēmijas modes dizaina specialitātē; tas bija iespējams ar viņas Libānā dzīvojošās krustmātes finansiālu atbalstu 25 miljonu liru apmērā. „Man bija nepieciešami trīs gadi, lai atdodu šo naudu,” stāsta dizainere, kurai 2006.gada oktobrī Tirdzniecības palātā Milānā tika piešķirta Eiropas ārvalstu uzņēmējdarbības balva „Eiropas balva sievietēm biznesā”.

Pēc studijām darba meklējumi modes namos viņai izrādījās neveiksmīgi. „Es nedomāju, ka hidžāba, islāma galvassegas, nēsāšana man šajā procesā palīdzēja”, atzīst Mohanna. Viņa bija spiesta strādāt kā pašnodarbinātā.

Viņas pirmā kolekcija tika izrādīta 1999.gadā Florences amatniecības tirgū. „Izrādītāis apģērbs, Libānas bēgļu nometnēs ar Palestīnas sieviešu rokām izšūtie audekli, pazuda no plauktiem zibenīgā ātrumā,” stāsta uzņēmēja, kura ir precējusies ar Itālijā naturalizējušos irākieiti un ir mamma diviem bērniem. Zīmola Mona Mohanna apģērbu un aksesuārus aizviena rada Libānas un Sirījas amatnieki, un tie tiek pārdoti vairāk nekā 120 veikalu tīklā visā Itālijā.]

Mana sapņu sala

DARBA GAITA: Grupas dalībnieki tiek sadalīti mazākās apakšgrupās pa 3-4 dalībniekiem un tiek aicināti „iekāpt citu korpēs” jeb iedomāties sevi atšķirīgās lomās, piemēram, kā: jaunus cilvēkus, kuri nesen ieradušies no citas valsts; jaunus cilvēkus no vidusšķiras ģimenēm, kas ieradušies ar mērķi atrast labāku darbu nekā pieejams viņu izcelsmes valstī; personas, kas ieradušās ģimenes apvienošanās nolūkos; tos, kuri iemīlējušies un ir attiecības ar konkrētās valsts pilsoni; un jaunus cilvēkus, kas bēg no iekārtas, kurā tiek pārkāptas to cilvēktiesības. Tomēr jaunās valsts tiesiskais regulējums ir samērā sarežģīts un nav pretimnākošs. Saskaņā ar atsevišķiem likumiem, cilvēkiem nav jauts ieceļot vai jādzīvo nepiemērotos apstākļos, liedzot jaunajiem iebraucējiem tiesības pieņemt lēmumu par savu dzīvi un nākotni. Tāpēc viņi pieņem lēmumu doties uz mazapdzīvotu salu, kur nodibina jaunu kopienu ar jauniem ieceļošanas noteikumiem un garantētām tiesībām (piemēram, tiesības uz individuālu brīvību, tiesības uz ģimenes apvienošanās, tiesības uz

MĒRKIS: Attīstīt zināšanas un izpratni par aizspriedumiem un veidiem, kādos tos var izkļaidēt

MATERIĀLI:
Rakstāmrīki, plakāti, papīrs un kaste

LAIKS: 1 stunda

izglītību, tiesības uz dzīvību, tiesības uz cieņpilnu pastāvēšanu, tiesības uz reliģisko brīvību utt.) un pārlicina tos, kas tur jau atrodas, pakļauties šiem noteikumiem.

Katrai grupai jāizvēlas astoņas tiesības un ieceļošanas noteikumi, kuri salā noteikti jāaizsargā, un tie jāpieraksta. Uzdevumam atvēlētais laiks ir 15 minūtes. Nodarbības vadītājs dalībnieku idejas pieraksta uz tāfeles vai lielzmēra papīra lapas. Katra grupa pamato savu izvēli, lai pārliecinātu pārējās grupas balsot par konkrētajiem ierosinājumiem. Katrai personai ir septiņas balsis; tā grupa, kas saņēmusi visvairāk balsu, ir uzvarētāji. Spēle beidzas, kad tiek nolasīts salas jaunais tiesību likumprojekts.

TURPINĀJUMAM...

GRĀMATAS

- *The Road Home*, Rose Tremain, Chatto & Windus (2007);
- *Exodus - Immigration & Multiculturalism in the 21st Century*, Paul Collier, Hardback (2013);
- *The Arrival*, grafiskais romāns, Shaun Tan, (2007).
- *We Are On Our Own*, autobiogrāfisks grafiskais romāns, Miriam Katin, Drawn and Quarterly (2006)

FILMAS UN VIDEO

- *Almanya – My Family Goes to Germany*, režisors: Yasemin Samdereli (2011);
- *International Migration*, Edeos, <http://bit.ly/18XHTR3>;
- *My Family's Migrations*, autori:Nadja

Haugas un Martin Siilak, <http://vimeo.com/68291245>;

- *La classe - Entre les murs*, režisors: Laurent Cantet (2008);
- *Hatred*, režisors: Mathieu Kassovitz (1995).

TĪMEKĻA RESURSI

- *Spreading of Immigration's Positive Contribution to the European Society: Comics on Immigrants' Real Life Histories in Italy, Spain, Hungary and Denmark*, <http://bit.ly/ZDKdFI>;
- *Fortress Europe*, grupas Asian Dub Foundation dziesma (2003), <http://bit.ly/NUyw>;
- *Albums - Bande dessinée et immigration. 1913-2013*, Cité nationale de l'histoire de l'immigration - Paris (France), <http://bit.ly/GCln5A>;
- *The Migrants in Europe project - Multimedia Competition (2013)*, <http://www.migrantsineurope.eu/en/winners>;
- *The vanni*, interaktīva animācijas filma, autori: Benjamin Dix, Lindsay Pollock (2013), <http://www.thevanni.co.uk/>.

Cīņa pret rasismu

Ledus laušanas aktivitātes

Vienreizība

Darba gaita: Dalībnieki apsēžas aplī. Katrs pēc kārtas nosauc vienu pazīmi vai īpašību, kas viņam/-ai piemīt un šķiet unikāla salīdzinājumā ar citiem, piem., „Esmu īpašs/-a, jo: man ir zilās brilles / man ir seši vecvecāki”. Ja kāds cits uzskata, ka viņam/-ai arī piemīt šī pazīme (viņi arī nēsā zilās brilles, vai ir uzkāpuši Everesta virsotnē), viņam/-ai jāapsēžas konkrētās personas klēpī. Lai atbrīvotos no citu „liekā svara”, dalībniekam, kas tur pārējos klēpī, jānosauc cita iezīme, kura, viņaprāt, nevienam citam nepiemīt. Tie, kuriem šī pazīme tomēr piemīt, paliek sēdēt klēpī, savukārt tie, kuriem tā nepiemīt, dodas atpakaļ uz savu krēslu. Nākamais turpina tikai tad, kad iepriekšējā dalībnieka klēpī neviens nesēž. Atkarībā no dalībnieku skaita, iespējams izspēlēt vairākus apljus.

Ieteikumi vadītājam: Lai iedzīvinātu spēli, vadītājam izvēloties savu unikālo iezīmi, ieteikums nosaukt kādu ierastu īpašību vai pazīmi, kas piemīt gandrīz ikvienam, piem., „Man ir gaiši/tumši mati”, „Man patīk braukt ar divriteni”.

Mana identitāte

Vadītājs uz papīra lapas uzzīmē lielu ziedu ar 6 ziedlapām, pārdaļot ziedu uz pusēm. Katrs dalībnieks saņem zīmējuma kopiju. Vadītājs paskaidro, ka puse ziedlapiņu attēlo personas „izcelsmes identitāti” (acu krāsa, dzimšanas valsts/pilsēta, reliģiskā piederība, valoda u.tml.), bet otra puse ir t.s. „izraudzītā identitāte” (apgūtās valodas, pilsētas/valstis, kurās persona ir dzīvojuši u.c.). Lai veicinātu dalīšanos pieredzē, tiek veidotas 4-5 dalībnieku lielas grupas; katrs individuāli savās ziedlapiņās ieraksta atbilstošu informāciju. Kad tas ir izdarīts, vadītājs aicina dalīties iespaidos un pēc vēlēšanās iepazīstināt visu grupu ar ziedlapiņās iekļauto informāciju.

MĒRĶIS:

Grupas labāka iepazīšana, pārdomas par savām īpašībām un unikālajām iezīmēm

MATERIĀLI:

Nav nepieciešami

LAIKS: 20 minūtes

MĒRĶIS:

Iepazīt identitātes jēdzienu, parādīt, ka nevienam nepiemīt tikai viena identitāte; visas identitātes ir daudzšķautņainas

MATERIĀLI:

Papīrs un rakstāmrīki

LAIKS: 20 minūtes

| KOMIKSU LASĪŠANA |

JULIANS VOLOJS (KOLUMBIJA / VĀCIJA)
ANARBORAS GENESIS

<http://bit.ly/1k6Z8VT>

Amerika ir iecelotāju kontinents. Mūsu identitāte ir daudzšķautņaina. Ir svarīgi būt labam pilsonim. / Sv. Klēras baznīca un Beth Emeth templis bija celmlauži. Šobrīd Ziemeļamerikā darbojas aptuveni ducis baznīcu un sinagogu partnerību.

- 1 Kādi reliģiskie simboli tiek izmantoti komiksā? Kurai reliģijai tie pieder? Vai zini vēl citus reliģiskos simbolus?
- 2 Vai vari iedomāties kādu lūgšanu vietu vai pilsētu, kurā līdzās pastāv vairākas reliģijas/konfesijas?
- 3 Kādi, tavuprāt, ir ieguvumi no lūgšanu vietu kopīgas darbošanās?
- 4 Kādu kritiku tas varētu izraisīt? Kā to varētu izklaidēt?

| KOMIKSU LASĪŠANA |

NUNO ABREU (SPĀNIJA / PORTUGĀLE / APVIENOTĀ KARALISTE) STĀSTS PAR MIGRĀCIJU? ... VAI STĀSTS PAR CĪŅU PRET RASISMU?

<http://bit.ly/LuqSEW>

3. Eu! Imigrantu pakļīdeni! Tā bumba bija manai komandai! Vispirms atņem mums mūsu darbu ... tad arī mūsu bumbas-ha! / Te tev banāns – spēlējies ar to un laid vaļā bumbu! Bumbas ir tikai „baltajiem” – he-he! 4. Neklausies tajā tipā. Mums tevi vajag. Viņš pats nezina, ko viņš runā! Ļauj man to nokārtot, brāl! Neraizējies! 5. Viņš neredz tālāk par savu degungalu? Ļoti labi... es viņam parādīšu, kas ir aiz manējā. 6. Beidz taču! Tikai ne atkal to PAR imigrāciju un antirasisma sviestu!

- 1 Vai vari nosaukt kādu konkrētu gadījumu no sporta vides, kurā atspoguļojas rasisms vai pretrasisma izpausmes?
- 2 Ko varētu darīt, lai izvairītos no rasistiskām situācijām un attieksmes?
- 3 Vai sportam raksturīgais sacensības gars rada augsni rasisma izpausmēm?
- 4 Vai sports varētu tikt izmantots kā integrācijas līdzeklis? Kāpēc?

| KOMIKSU LASĪŠANA |

DACE SIETIŅA (LATVIJA / NĪDERLANDE) TU ESI MANS OTRS ES

<http://bit.ly/MW4GoR>

Dīvaiņu izrāde piedāvā: meitene ar lāča seju. Jūsu pilsētā tikai šodien! / Es jums varu pateikt, ka būt slavenam nozīmē būt ļoti vientuļam.

Es uzaugu pilnīgā nebrīvē „Lūdzu, atbrīvojiet mani!”

- 1 Stāsta galvenā varone ir meitene, kurai ir hirsūtisms [jeb pastiprināts ķermeņa apmatojums] un kura tiek nolaupta, lai kļūtu par cirkus izklaidi. Vai esi dzirdējis/-usi par fenomenu, ko dēvē par Ērmu izrādi (Freak Show), un t.s. „Hotentotu Veneras” gadījumu?
- 2 Diskriminācija, kas balstīta uz izskatu, ir viena no senākajām un izplatītākajām rasisma formām: vai kādreiz esi no tā cietis/-usi?
- 3 Vai zini, ko nozīmē vārds „Lakečā” (In Lak’ech)? [Piezīme: Maiju valodā tas nozīmē „Tu esi mans otrs Es” jeb „Es esmu tu un tu esi es”]
- 4 Cik liela ietekme uz mūsu estētisko vērtējumu ir sabiedrības un modes uzspiestajiem paraugiem?

Mācīties saprast sevi

DARBA GAITA:

Dalībnieki izveido apli un apsēžas uz grīdas, centrā novietojot plakātu. Katram dalībniekam tiek izsniegta papīra lapa un rakstāmrīks. Tad tie tiek aicināti trijos vārdos raksturot terminu „rasisms”, uzrakstot šos vārdus uz izsniegtās papīra lapas. Dalībnieki lapu pārloka uz pusēm un ieliek kastē. Nodarbības vadītājs iztukšo kasti. Katrs dalībnieks paņem vienu no salocītajām lapām, skaļi izlasa trīs vārdus, kas uz tās uzrakstīti, un izvēlas vienu no vārdiem uzrakstīšanai uz tāfeles vai lielas papīra lapas. Noslēgumā kopīgi tiek izveidota viena termina „rasisms” definīcija, kas tiek uzrakstīta uz plakāta. Kad tas ir izdarīts, vadītājs nolasa „rasisma” definīciju, kas sniegta vārdnīcā:

rasisms

1. ideoloģija, kas, balstoties uz patvaļīgu cilvēku iedalīšanu dažādās rasēs, attaisno vienas etniskās grupas pārkāpumu pār citām grupām un tiek panākta caur vajāšanu un diskriminējošas

MĒRĶIS:

Izprast rasismā balstītu aizspriedumu rašanās idejas un pamatus, lai caur to meklētu veidus, kā aizspriedumus izkļiedēt

MATERIĀLI:

Rakstāmrīki, plakāts, tāfele vai liela lapa, papīrs un kaste

LAIKS:

20 minūtes

politikas īstenošanu. 2. Jebkura neiecietīga attieksme vai rīcība.

Dalībnieki tiek aicināti novērtēt, kā viņu radītā definīcija atšķiras no vārdnīcā sniegtā skaidrojuma. Šajā brīdī var sākt diskusiju par tematu.

Jā, tas ir dīvaini, bet...
„Es, Izājs”, Khadim Diop

| PĀRDOMAS / LĪDZDARBOŠANĀS / IZSPĒLE |

Tavās korpēs

Darba gaita:

Katrs dalībnieks no kastes izņem vienu papīra loksni. Uz katras loksnes ir norādīta kāda loma jeb tādās personas īss raksturojums, kura parasti ir pakļauta diskriminējošai attieksmei, piemēram, patvēruma meklētājs, strādniece no migrantu vides, bērns ar attīstības traucējumiem, homoseksuāla persona, prostitūta, persona ar HIV/AIDS, students, vecāka gada gājuma persona, persona ar lieko svaru, bezdarbnieks, jaunā māmiņa, skolotājs nelielā nemieru zonā esošā ciematā, reliģiskais fundamentalists u.c.

Dalībnieki tiek aicināti izspēlēt savas lomas, neatklājos uz saņemtās papīra loksnes rakstīto. Viņi jāiedrošina iejusties lomā un iedomāties sava tēla pazīmes un īpašības. Nodarbības vadītājs lūdz dalībniekus ieņemt vietu pie iedomātas līnijas. Tad tiem tiek uzdoti jautājumi par ikdienas situācijām vai tiesībām, piemēram: Vai tev būtu viegli saņemt kredītu bankā?, Vai tu bez problēmām varētu atrast jaunu darbu?, Vai tu varētu adoptēt bērnu?, Vai tev ir pietiekami daudz līdzekļu, lai pabarotu sevi un savu ģimeni?, Vai tu esi apmeklējis/-usi

MĒRĶIS:

„Iekāpt citu korpēs” jeb iedomāties sevi citu lomā, lai atklātu problēmas, ar kurām šīm personām nākas saskarties

MATERIĀLI: Papīra loksnes ar dažādu lomu raksturojumu (skatīt zemāk), kaste

LAIKS: 30/40 minūtes

skolu?, Vai tev ir pieejama medicīnas aprūpe? u.c. Katram dalībniekam jāsniedz atbilde, balstoties uz savu lomu. Ja atbilde ir „Jā”, dalībnieks drīkst spert vienu soli uz priekšu; ja atbilde ir „Nē”, viņš/-a paliek stāvam uz vietas.

Kad visi jautājumi ir uzdoti, grupa novērtē, cik tālu katrs no tēliem ir nokļuvis, kā arī atklāj savas lomas. Vadītājs rosina diskusiju, uzdodot jautājumus (piemēram, Vai šī spēle attēlo realitāti?, Kāda ir reālā situācija?) ar mērķi palīdzēt dalībniekiem pārdomāt faktu, ka bieži dažādiem cilvēkiem netiek sniegtas vienādas iespējas tikai tāpēc, ka tiem ir atšķirīga izcelsme vai piemīt atšķirīgas iezīmes.

„Vācu un poļu kurpes”, Paulina Stulin

| PĀRDOMAS / LĪDZDARBOŠANĀS / IZSPĒLE |

Ikdienišķais rasisms

Darba gaita:

Dalībnieki tiek sadalīti piecās komandās, un katrai no tām tiek piešķirta sava krāsa: sarkana, dzeltena, zaļa, zila un melna.

Katrai komandai pēc kārtas tiek uzdoti jautājumi. Ja atbilde ir pareiza, komanda saņem piecus punktus. Katrai komandai ir divas „caurlaides” jeb papildu iespējas: ja tā nezina atbildi vai nav par to droša un tāpēc nevēlas atbildēt, jautājums pāriet pie nākamās komandas. Ja komanda nesniedz atbildi vai atbilde ir nepareiza divas reizes pēc kārtas, no iegūtā kopējā punktu skaita tiek atņemti pieci punkti. Ja komanda divas reizes pēc kārtas sniedz pareizu atbildi, tā var iepazīties ar nākamo jautājumu un izvēlēties, kura komanda uz to atbild. Komanda, kura pēc 12.jautājuma ir ieguvusi visaugstāko punktu skaitu, ir uzvarējusi.

Jautājumi

1. 21.marts ir Starptautiskā rasu diskriminācijas izskaušanas diena. Kāpēc tam tika izvēlēts konkrētais datums?

[Atbilde: 1960.gada 21.martā, Šārpvilā, Dienvidāfrikā, mierīgas demonstrācijas pret apartheīdu laikā policija atklāja uguni, nogalinot 69 cilvēkus. 1966.gadā ANO Ģenerālā asambleja pasludināja šo dienu par Starptautisko rasu diskriminācijas izskaušanas dienu.]

2. No kādas grāmatas vai dokumenta ir šis citāts?

„Visi cilvēki uz zemeslodes – no austrumiem līdz rietumiem un no ziemeļiem līdz dienvidiem, veido vienotu grupu; tie atšķiras pēc trim pazīmēm: izturēšanās, ārējā izskata un valodas.”

Izvēlies vienu no atbildēm:

- Deklarācija par rasi un rasu aizspriedumiem, UNESCO (Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija), 1978.gads
- Vēdas, Indija, ap 1200.gadu p.m.ē.

MĒRĶIS:

Analizēt un diskutēt par jautājumiem, kas saistīti ar rasismu

MATERIĀLI:

Nav nepieciešami

LAIKS:

30 minūtes

- Ziņojums par jaunatnes kampaņu „Visi atšķirīgi, visi vienlīdzīgi”, Eiropas Padome, 1996.gads
 - Saīds no Andalūzijas, Grāmata par tautu grupām, 1029.-1070.gads
 - Marko Polo, Ceļojumi, 1300.gads
 - Neviens no minētajiem variantiem
- [Atbilde: d]

3. Kas izgudroja alfabētu?

[Atbilde: Fenīkieši]

4. 1955.gadā Roza Pārksa izdarīja kaut ko tādu, kas izraisīja nozīmīgu vēsturisku pavērsienu. Ko tieši viņa izdarīja?

[Atbilde: 1955.gada 1.decembrī, Montgomerijā, ASV, šuvēja Roza Pārksa ar autobusu atgriezās mājās no darba. Vienīgā brīvā vieta autobusā bija daļā, kas autobusa pārpildīšanās gadījumā ir jāatdod gaišādainajiem pasažieriem, un viņa tajā apsēdās. Īsu brīdi pēc tam autobusā iekāpa vairāki gaišādaini pasažieri, un šoferis pavēlēja Rozai vietu atdot kādam gaišādainam vīrietim, kā to tobrīd paredzēja tiesiskais regulējums. Roza atteicās, jo bija nogurusi no tā, ka tiek uzskatīta par otrās šķiras pilsoni. Viņu arestēja un ieslodzīja par neatbilstošu uzvedību un pilsētas tiesiskā regulējuma

neievērošanu. Viņas protests nozīmīgi ietekmēja Montgomerijas pilsētas autobusu boikotu, un kopš tā brīža viņa ir pazīstama kā „sieviete, kas atteicās piecelties”.]

5. Kurās Eiropas Savienības valstīs nav atļautas viendzimuma laulības?

[Atbilde: Bulgārijā, Kiprā, Igaunijā, Grieķijā, Itālijā, Latvijā, Lietuvā, Maltā, Polijā, Rumānijā un Slovākijā]

6. Kuras ir Eiropas Savienībā visizplatītākās reliģijas / konfesijas?

[Atbilde: katolīcība 48%, protestantisms 12%, pareizticība 8%, citas kristīgās konfesijas 4%, islāms 2%, ateisms 7%, agnosticisms 16%, cits 3%]

Avots: Eurobarometer 393

<http://bit.ly/1goTQ6D>

7. Kurš ieviesa drukāšanu?

[Atbilde: Gorojo dinastija no Korejas pirmo drukāšanas presi ar metāla burtiem izveidoja 1234.gadā]

8. Kurš 1948.gada Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas pants paredz: „Katram cilvēkam pienākas visas tiesības un brīvības, kas pasludinātas šajā deklarācijā, neatkarīgi no viņa rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā stāvokļa, kārtas vai cita stāvokļa”?

[Atbilde: 2.pants]

9. Līdz kuram gadam spēkā bija apartheids?

[Atbilde: Līdz 1993.gadam]

10. Kāda ir atšķirība starp terminu „transvestīts” un „transpersona”?

[Atbilde: Termins „transvestīts” attiecas uz vīrieti, kurš valkā sieviešu apģērbu, vai sievieti, kura valkā vīriešu apģērbu, lielā mērā tāpēc, lai gūtu seksuālu uzbudinājumu, turklāt neatkarīgi no seksuālās orientācijas vai dzimtes identitātes.

Termins „transpersona” attiecas uz personu, kuras dzimtes identitāte atšķiras no bioloģiskā dzimuma, sevišķi uz personu, kura izvēlas veikt ķirurģiskas procedūras un/vai hormonu terapiju anatomiski atbilstīgi savai dzimtes identitātei, kas pieprasa arī izmaiņu veikšanu oficiālajos personas datos.

(Definīcijas no Arcigay, A Rainbow School. Guide for Student Representatives on Education on Diversity of Sexual Orientation and Gender Identity, 2007)]

11. Kāda ir atšķirība starp antisemitismu un anticionismu?

[Atbilde: Antisemitisms: naidis un diskriminācija pret ebrejiem, kas sākotnēji izpaudās kā reliģisks naidīgums, bet vēlāk, īpaši 20.gadsimtā, pārauga vispārīgā rasistiskā vajāšanā. Tā ietver naidīgumu pret ebreju tautu, bioloģisku un ģenētisku nevis kultūras iemeslu dēļ.

Anticionisms: kultūrāls un politisks naidīgums un opozīcija pret radikālākām cionisma izpausmēm, konkrēti, pret politiskajām kustībām un ideoloģiju, kas vērsta uz ebreju valsts izveidi Palestīnā (no Cionas, kas ir kalns Jeruzalemē).]

12. Kura ir pasaules senākā universitāte?

[Atbilde: Pasaules vecākā universitāte atrodas Fezā, Marokā, datējama ar 859.gadu; nākamā ir Kairas universitāte, kas tika dibināta 970.-972. gadā; tad Bagdādes skola 1065.gadā un Boloņas universitāte, kas tika dibināta 1088.gadā.]

Ieteikumi vadītājam:

Šī spēle nodrošina augsni neskaitāmām diskusijām. Atkarībā no dalībnieku vecuma un nodarbošanās, katrs jautājums var būt dzinulis padziļinātākām pārrunām un diskusijām. Pirms aktivitātes ieteicams iepriekš sagatavot vairākas potenciālās diskusiju tēmas.

„Krievi – Latvijas lielākā etniskā minoritāte”, Sabīne Moore

| PĀRDOMAS / LĪDZDARBOŠANĀS / IZSPĒLE |

Bingo!

DARBA GAITA:

Vadītājs katram dalībniekam izsniedz BINGO lapas. Dalībniekiem jāatrod kāda persona, kura atbilst sarakstā iekļautajiem apgalvojumiem, un jāpieraksta viņa/-as vārds līdzās konkrētajam apgalvojumam. Jāatceras, ka vienas personas vārds var atrasties tikai pie viena apgalvojuma. Uzvarētājs ir tas, kurš lapu pilnībā aizpilda pirmais/-ā.

MĒRĶIS:

Pārrunāt ar diskrimināciju saistītus jautājumus

MATERIĀLI:

BINGO lapas (skatīt zemāk) un rakstāmrīkus

LAIKS:

30 minūtes

BINGO LAPA

Atrodi kādu:

1. Kurš/-a pēdējo sešu mēnešu laikā ir nodarbojies/-usies ar sportu
2. Kurš/-a palīdzējis/-usi kādam, kas cietis no diskriminācijas.....
3. Kurš/-a bijis/-usi liecinieks/-ce kautiņam stadionā vai sporta laukumā
4. Kurš/-a dodas lūgties uz lūgšanu vietu
5. Kurš/-a šogad bijis/-usi brīvdienų ceļojumā
6. Kuru apturējusi policija, lai veiktu dokumentu pārbaudi
7. Kurš/-a izjutis/-usi pret sevi vērstu diskrimināciju
8. Kurš/-a ir apmeklējis/-usi ārvalstis un/vai dzīvojis/-usi citā valstī
9. Kura/-as draugu vidū ir kāds ar atšķirīgu seksuālo orientāciju
10. Kuram/-ai nācies uzklausīt nepiedienīgus komentārus par savu izskatu

Kad dalībnieks ir aizpildījis lapu atbilstoši noteikumiem, tam jāsauc „BINGO” un pēc uzaicinājuma jānolasa to personu vārdi, kas norādīti pretī katram apgalvojumam.

Vadītājs pārlasa jautājumus, izceļot un pielāgojot tos, kas varētu sekmēt pārdomas par diskrimināciju, piemēram, Kādi iemesli varētu ierobežot spēju nodarboties ar sportu? (ierobežotas pārvietošanās spējas, nepieciešamā aprīkojuma trūkums, augstās

izmaksas u.c.), Kāds bija iemesls kautiņiem, kuru liecinieks/-e bijāt?, Vai visu reliģiju sekotājiem ir pietiekami daudz lūgšanu vietu?

Ieteikumi vadītājam:

Ja neviens no dalībniekiem nav aizpildījis BINGO lapu, vadītājs aktivitāti pēc 15 minūtēm var apturēt un pāriet uz uzdevuma analīzes fāzi, iedrošinot diskusiju par to, kāpēc neviens nav varējis izpildīt uzdevumu pilnībā.

TURPINĀJUMAM...

GRĀMATAS

- *Racism Explained to My Daughter*, Tahar Ben Jelloun, Simon and Schuster (2010);
- *Everyday Antiracism: Getting Real about Race in School*, Mica Pollock, The New Press (2008);
- *The Silence of Our Friends*, grafiskais romāns, Mark Long un Jim Demonakos (autori), Nate Powell (ilustrācijas), First Second Books (2012);
- *White Teeth*, Zadie Smith, Penguin Books Ltd (2000).

FILMAS UN VIDEOMATERIĀLI

- *Havra* (Le Havre), režisors: Aki Kaurismäki (2011);
- *Combat Girls*, režisors: David Wnendt (2011);

- *Gran Torino*, režisors: Clint Eastwood (2008);
- *Cotton Club*, režisors: Francis Ford Coppola (1984);
- *March For Equality*, režisors: Nabil Ben Yadir (2013);
- *American History X*, režisors: Tony Kaye (1998);
- *In My Country*, režisors: John Boorma (2004).

TĪMEKĻA RESURSI

- The UNHCR campaign against racial violence (2013), <http://bit.ly/1oXbrH>;
- Kampana *Show Racism the Red Card*, kurā populāri futbolisti iesaistīti izglītības aktivitātēs pret rasismu (2008), <http://www.srtrc.org/>;
- Kampanas video *Frozen Cinema*, Fiftyfifty Association (2013), <http://youtu.be/DEVN8sMHGMc>;
- ANO kampana *More than Meets the Eye – Let's Fight Racism!*, <http://www.un.org/en/letsfightracism/>.

KOMIKSI

V I E N L Ī D Z Ī B A I

EIROPAS BALVA
PAR LABĀKO
NEPUBLICĒTO KOMIKSU
AUTORIEM AR
MIGRĀCIJAS IZCELSMI

Projekts „ComiX4= Komiksi vienlīdzībai” balstās nepieciešamībā stiprināt tādu Eiropas sabiedrības attīstību, kuras pamatos ir cieņa pret cilvēktiesībām. Projekta mērķis ir veicināt starpkultūru dialogu un mazināt rasismu Eiropā, atbalstot nediskriminējošus uzskatus un rīcību. Šie jautājumi kļūst arvien nozīmīgāki, turpinoties Eiropas Savienības paplašināšanās procesam, kā arī Eiropas valstīm ieņemot būtisku lomu kā migrācijas galamērķa valstīm, uz kurām dodas cilvēki no valstīm ārpus ES. Lai sasniegtu mērķi, projekts rada telpu starpkultūru dialogam un aicina eiropiešus, it īpaši jauniešus, padziļināt savu izpratni par šīm tēmām, izmantojot mākslas instrumentus – komiksus, ko veidojuši komiksu autori ar migrācijas izcelsmi. Šādas jaunas pieejas mērķis ir iekļaut migrantus un otrās paaudzes migrantus – tā kā viņi bieži tiek diskriminēti – radošu instrumentu veidošanā, kas gūst plašu atbalstu un stiprina kultūrā balstītu kustību, kas vērsas pret ksenofobiju.

